

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten)

„ALWEER” EEN PATIËNTE MET TWEE CARCINOMEN

De interessante mededeling over „nóg een patiënt met twee carcinomen” van collega H. KRUYSWIJK (1969) brengt mij een geval in herinnering van ruim 10 jaar geleden.

Het betrof een oudere dame, bij wie ik in consult was geroepen wegens pijn en sterke bewegingsbeperking in het rechter kaakgewricht. Zij was opgenomen in het Maria-paviljoen te Amsterdam, waar zij door de chirurg, collega C. TH. KREKEL, wegens een adenocarcinoom aan de mamma geopereerd zou worden.

Zowel het klinische als het röntgenologische onderzoek wees in de richting van een ankylose; een artroplastiek met implantatie van diepvries-kalkskraakbeen, waarmee ik in dergelijke gevallen goede resultaten had gehad, leek de enig mogelijke therapie. (Patiënte had aan dezelfde kant een radicale holte, waarvoor zij op de K.N.O.-polikliniek van het Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam regelmatig werd gecontroleerd. Enkele weken tevoren was uit die holte een poliep verwijderd, die bij histologisch onderzoek niet maligne bleek.)

Enkele weken na de mamma-operatie werd, na ruggespraak met de chirurg, het kaakgewricht vrijgelegd, waarbij, tegen de verwachting, uit de — röntgenologisch nagenoeg afwezige — gewrichtsspleet etter onder druk te voorschijn kwam, waarop kleine, atypische concrementjes dreven. De histologische diagnose van de laatste luidde: epidermoid-carcinoom.

De patiënte werd overgedragen aan collega STRUBEN, die in het Anthonie van Leeuwenhoekhuis bij operatie kon vaststellen, dat het gezwel toch van het middenoor was uitgegaan. Ondanks latere neurochirurgische ingrepen is patiënte toch onder hevige pijnen aan haar carcinoom bezweken.

Literatuur: KRUYSWIJK, H. H. (1969) *Ned. T. Geneesk.* **113**, 1539. — OMMEN, B. VAN (1958) *Le cartilage réfrigéré dans le traitement des ankyloses et des arthropathies temporo-mandibulaires. Rev. Stomat. (Paris)* **39**, nr. 10-11.

Amsterdam, 5 september 1969

B. VAN OMMEN

GENEESMIDDELENCONSUMPTIE

In de rubriek „Arts en samenleving” heeft de heer M. M. HILFMAN (1969) een publikatie van de Wereldgezondheidsorganisatie betreffende het geneesmiddelengebruik in een aantal Europese landen besproken. Deze bespreking — gebaseerd op een bericht over het genoemde rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie in een recent nummer van het blad *Nature* — suggereert een overmatig toenemend geneesmiddelengebruik in de desbetreffende zes landen, waaronder Nederland.

Voorbijgegaan wordt aan het feit dat uiteraard in alle westerse landen het geneesmiddelengebruik per hoofd van de bevolking toeneemt naarmate meer en betere geneesmiddelen ter beschikking komen tegen allerlei ziekten, en ook tegen vele vormen van lijden waarvoor tot voor kort geen medicamenteuze therapie bestond. Nieuwe geneesmiddelen van een veelal zeer gecompliceerde aard zijn qua prijspeil moeilijk te vergelijken met middeltjes die een decennium geleden in soortgelijke gevallen werden toegepast. Daarom is een ongenueanceerde vergelijking van de bedragen die per hoofd van de bevolking nu en 10 jaar geleden aan geneesmiddelen werden besteed, in feite van weinig betekenis. In

ieder geval kan aan zo'n vergelijking geen conclusie worden ontleend dat ongerustheid over de ontwikkeling van de geneesmiddelenconsumptie gewettigd zou zijn.

Voor Nederland is tenminste een dergelijke ongerustheid niet op zijn plaats. Nog onlangs heeft staatssecretaris Dr. R. J. H. KRUISINGA gesproken over „... de relatief lage kosten van het geneesmiddelenpakket in Nederland...”. Dat was bij de opening van het nieuwe researchgebouw van de N.V. Organon op 24 april jl. De bewindsman gaf toen de volgende vergelijking van de omzet van geneesmiddelen per hoofd van de bevolking in enkele landen in 1966, uitgedrukt in guldens en op basis van de fabrieksprijzen (gegevens die ontleend waren aan publikaties van de Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling, OESO):

Vereinigde Staten	f 81,40
Frankrijk	„ 77,20
Japan	„ 53,20
West-Duitsland	„ 52,30
Denemarken	„ 44,60
België	„ 38,20
Engeland	„ 35,00
Nederland	„ 32,70

In de bespreking van de heer HILFMAN van de publikatie van de Wereldgezondheidsorganisatie klinkt ook de opvatting door, dat veelal zonder therapeutische noodzaak „dure merkmiddelen” worden voorgeschreven in gevallen waar even goed met goedkopere medicamenten volstaan had kunnen worden. Ook hier is sprake van het poneren van een stelling die wetenschappelijk weinig fundamenteel heeft. Meer en meer wordt immers de laatste jaren duidelijk dat de biofarmaceutische werkzaamheid van geneesmiddelen die weliswaar dezelfde chemische componenten hebben, maar niet onder gelijke omstandigheden zijn bereid of in afwijkende toedieningsvormen de patiënt bereiken, niet identiek behoort te zijn en in de praktijk in vele gevallen ook niet is.

Generaliserende conclusies op basis van een rij cijfers zijn doorgaans niet gewettigd; wanneer het om cijfers betreffende het zich snel ontwikkelende gebied van de medicamenteuze therapie gaat, zijn dergelijke generaliserende conclusies zonder meer uit den boze.

Literatuur: HILFMAN, M. M. (1969) *Ned. T. Geneesk.* **113**, 1280.

27 augustus 1969

A. H. PONFOORT,
directeur Voorlichtingscentrum
Farmaceutische Industrie

HIBITANE EN JOFLON

Naar aanleiding van de publikatie van DANKERT en KUIPERS (1969) zou ik gaarne het volgende willen opmerken:

Het blijkt, dat na 30 sec. de onmiddellijk intredende werking van Joflon groter is dan die van 0,5 pct Hibitane in 70 pct ethanol. Na 60 sec. merkt men geen verschil meer. Alleen in die gevallen, dat men binnen 60 sec. bv. een huidsnede maakt, heeft het derhalve zin aan Joflon de voorkeur te geven boven Hibitane. Aangezien men bijna altijd na 60 sec. de huid incideert, kan men geen voorkeur voor Joflon verdedigen.

De toepassing van Joflon of Hibitane zal daarom m.i. afgezien van een voorkeur voor de bruine kleur van jodium en mogelijke subjectieve motieven, alleen door de prijs bepaald worden.

Literatuur: DANKERT, J. en J. S. KUIPERS (1969) *Ned. T. Geneesk.* **113**, 1422.

Heerlen, 29 augustus 1969

H. BEEUWKES